

Flera ridgymnasier har varken stall eller hästar

19 april 2024 06:00

Flera gymnasier som erbjuder hästutbildning har varken stall eller hästar. Där får eleverna både mindre ridning och mindre tid i stallet.

Sydsvenskan och HD har gjort en unik granskning av en rad yrkesprogram på gymnasiet. Vi avslöjar stora skillnader mellan skolorna – trots att de på papperet ska ge samma utbildning.

Körlärare Marie Kahrle har bland annat två VM-guld i enbet, körning med en häst.

Bild: Hussein El-alawi

Tre ekipage rör sig varv efter varv i ett av de stora ridhusen på Flyinge Kungsgård utanför Lund. Det mjuka underlaget dämpar trampet av hovar. Hästarna – Robban, Contra och Vernand – går i stadig trav. Bakom dem rullar fyrhjuliga träningsvagnar med en elev på kuskbocken och en stående bakom.

I mitten står körläraren Marie Kahrle och ger instruktioner.

– Lyft blicken, titta framåt. Håll kontakten i handen, känn att de följer era tömtag. Såja! Upp med piskan när du inte använder den. Annars får man inte rätt vinkel i handen, säger hon.

Annons

Eleverna går årskurs ett på Flyinge hästsportgymnasium, som utbildar gymnasieelever i hästhållning. Förutom läraren är två vuxna till på plats för att se till att körlektionens alla moment kan genomföras säkert. När ekipagen ställer upp på mittlinjen för att avsluta lektionen och koppla loss vagnen, behöver man vara minst två personer vid varje häst. Klassen delas upp i grupper som växelvis är i ridhuset och stallet, så att de inte blir för många.

– Nu börjar ni verkligen få till bra körning allihopa, avslutar Marie Kahrle berömmande, innan eleverna leder hästarna mot stallet.

Vad är det viktigaste för att en utbildning i hästhållning ska fungera bra, så att eleverna blir attraktiva på arbetsmarknaden?

– För att vara en attraktiv arbetstagare måste du kunna häst. Det är inget du kan läsa in i en bok, det bygger man upp över tid genom att vara nära hästar och lära sig grunderna om foder, utevistelse, stallmiljö och allt som är kopplat till hästhållningen, säger Karolina Lagerlund, vd på Hästnäringens nationella stiftelse, en paraplyorganisation för hästnäringen i Sverige.

Det kräver en utbildning som är nära kopplad till hästar, så nära som möjligt rent fysiskt.

Det viktigaste för en bra hästutbildning är att eleverna får tillbringa så mycket tid som möjligt med hästar, enligt hästnäringen. Emmie Andersson tar hand om Robban efter körträningen.

Bild: Hussein El-alawi

– Det bygger på att skolan har mycket hästar, att utbildningen bedrivs på en anläggning där du har hästarna nära under utbildningens gång för bästa möjlighet att tillgodogöra dig hästkunskap i såväl praktik som teori.

På Flyinge Hästsportgymnasium finns cirka fyrtio hästar som eleverna får rida, köra och sköta om. På andra skolor med samma hästutbildning, finns det varken hästar eller stall.

Sydsvenskan och HD har granskat gymnasiets yrkesprogram. Vi avslöjar stora skillnader mellan skolorna – trots att de på papperet ska ge samma program.

Annons

Sju gymnasieskolor i västra Skåne erbjuder naturbruksprogrammet med

inriktning hästhållning. Fyra av dem har hästar på skolan. Tre har inte det (se faktaruta).

Vi har frågat samtliga skolor hur mycket tid deras elever får tillbringa med att rida, köra eller träna på praktiskt arbete i stallet.

Skillnaden är tydlig mellan de skolor som har egna hästar, och de skolor som inte har det. Skolorna som har egna hästar erbjuder både mer ridning och mer tid i stallet.

Josefine Stener gör Vernand klar att släppa ut. Hästarna vistas ofta i något som kallas aktiv grupphästhållning, där de är utomhus men har tillgång till både ligghall och foderstationer.

Bild: Hussein El-alawi

Realgymnasiet, som har skolor i Lund, Malmö och Helsingborg, har inga egna hästar. De samarbetar med olika ridklubbar dit eleverna åker för att rida eller köra. En dag i veckan är eleverna i stallet. Då har de teoriundervisning och rider en lektion, i en timme.

På skolorna som har egna hästar får de allra flesta eleverna rida minst två gånger i veckan, ibland tre, beroende på årskurs och hur elevernas val av kurser ser ut i övrigt.

"Vi erbjuder mer rid- och körtid än vad som krävs i samtliga kurser under alla tre åren" sammanfattar Emma Sellergren, tillförordnad rektor på Segragymnasiet i Klippan.

Enligt programplanen från Skolverket ska kursen "Ridning och körning" omfatta 200 poäng. Ett poäng motsvaras ungefär av en klocktimmes undervisning. Utslaget på tre läsår betyder det ungefär 1 timme och 45 minuters ridning eller körning i veckan.

Hur går det ihop med en timmes ridning i veckan, som Realgymnasiet har? Svaret är att skolorna räknar in tiden för ridning och körning som eleverna får på sitt arbetsplatsförlagda lärande (apl). Då kan man lägga mindre tid för ridning under skolveckorna.

Annons

Förutom ridning och körning ska eleverna läsa kurser i hästkunskap. Det uttalade syftet med kurserna är att eleverna "utvecklar kunskaper för yrkesarbete som hästskötare." Det står i ämnesplanen som styr innehållet i utbildningen.

Praktiskt arbete ska ingå i undervisningen, står det också. Till exempel genom stalturer, de dagliga bestyren med att fodra, mocka och annat som behöver göras i ett stall.

Filippa Wandefors selar av Vernand och undersöker samtidigt att han inte fått några skavsår av seldonen.

Bild: Hussein El-alawi

Hästen Vernand står i stallgången och vilar efter körlektionen. Eleven Filippa Wandefors tar av seltyg och benskydd, och borstar av honom. Hon låter fingrarna stryka längs hästens ben för att känna att han inte fått några skador.

– Om hästarna är svettiga så tvättar vi av dem med svamp eller duschar dem. Sen lägger vi på täcket och gör dem redo att gå ut, säger hon.

Rutinen är samma efter varje rid- eller körpass. Seltyget ska också smörjas efter varje användning. När hästarna är lediga kan de stå i sin box i stallet, gå på lösdrift i hagen eller vara ute i en inhägnad där de både har tillgång till ligghall och foder. De tre olika miljöerna kräver olika skötsel, som eleverna får lära sig.

I en granskning som Skolinspektionen gjorde av naturbruksprogrammet

och kursen djurlära, var den viktigaste slutsatsen att det behövs regelbunden daglig skötsel och hantering av olika djur för att lära sig att läsa djur på rätt sätt.

Skolinspektionen såg stora skillnader mellan skolor i hur mycket tid eleverna fick tillbringa med djur.

Emmie Andersson kommer ut från sadelkammaren efter att hon putsat och hängt in selen. Det tar fem, tio minuter att smörja och rengöra seltyget, och det ska göras efter varje rid- eller körpass.

Bild: Hussein El-alawi

Eleverna på Realgymnasiets skolor tillbringar totalt en dag i veckan i stallet.

Annons

Skolorna som har egna hästar ger eleverna betydligt mer tid i stallet.

– Olika klasser har ansvar för skolstallet på olika dagar, då sköter man

skötseln både morgon och eftermiddag. En till två dagar med praktisk stallundervisning beroende på årskurs, ungefär fyra timmar i stallet per vecka i genomsnitt, säger Pernilla Haverstal, skolchef på Sveriges ridgymnasium som bland annat har en skola i Svedala.

På Flyinge hästsportgymnasium har eleverna stalltur minst tre gånger i veckan i anläggningens gymnasiestall. Det ger kvalitet, menar rektor Åsa Thybeck.

– Som elev gör man olika stallturer för att få bred kunskap. Man lär sig att sköta hästarna från morgon till eftermiddag. Det handlar inte bara om att rida, det här är ett yrkesprogram och eleverna ska bli anställningsbara och arbeta i hästnäringen. Då är det viktigt att se helheten, säger hon.

Det är ett stort kompetensbehov inom hästnäringen, enligt Karolina Lagerlund på Hästnäringens nationella stiftelse. Arbetsförmedlingen bedömer att hästskötare och andra djurskötare har stora möjligheter till arbete, både idag och på längre sikt.

På gymnasieskolorna som har egna hästar, klarar många fler elever hästskötarprovet, som är en ingångsport till vidare utbildningar som ridlärare och tränare.

Bild: Hussein El-alawi

Svenska Ridsportförbundet anordnar ett yrkesprov för hästskötare. Att bli godkänd i provet kan göra det lättare att få jobb, menar Karolina Lagerlund.

– Det blir ett kvitto på att man genomgått en hästskötarutbildning med relevant innehåll. Arbetsgivarna vet att man avlagt ett prov för att säkerställa att man har de kompetenser som behövs, säger hon.

Ett godkänt hästskötarprov är också ett krav för att få söka till flera andra utbildningar inom hästnäringen, som ridlärare och tränare i olika slags hästsporter.

De sju skolorna som har hästhållning som inriktning, säger alla att deras elever kan ta hästskötarprovet. Men när det gäller hur många som faktiskt genomgår provet och klarar det, är skillnaden tydlig mellan de skolor som har egna hästar, och de som inte har det. Många fler elever blir godkända från skolorna med egna stall och hästar.

Annons

– Alla som har gått upp och gjort yrkesprovet blir godkända. Och i stort sett alla gör det, säger till exempel Åsa Thybeck på Flyinge hästsportgymnasium.

De tre Realgymnasierna som inte har hästar svarar i ett gemensamt svar:

"I Malmö och Lund har våra elever de senaste två åren valt att inte gå upp för detta prov /... / I Helsingborg gick fem elever upp för provet 2023 varav två blev godkända. Två elever gick upp för provet 2022, de blev godkända båda två."

Fakta

Så gjorde vi

Vad är kvalitet i utbildningar? Och hur skiljer det sig mellan olika gymnasieskolor? De frågorna försöker vi svara på i den här artikelserien.

Vi har valt att undersöka sju olika yrkesprogram på gymnasiet.

Vi har pratat med branschföreträdare, både fack och arbetsgivare, om vad som gör en person anställningsbar i deras bransch. Vilka kunskaper och färdigheter behöver man få på utbildningen? I samråd med branscherna har vi tagit fram vissa indikatorer att titta på.

Vi har gått på öppet hus på en rad gymnasieskolor, tittat på utrustning och lokaler, ställt frågor kring lärarnas utbildning och behörigheter, läromedel och det arbetsplatsförlagda lärandet, apl.

Vi har också tagit fram statistik för varje skola om andelen utbildade yrkeslärare, andelen behöriga lärare, tillgången till studie- och yrkesvägledning samt lärartäthet.

Vi har jämfört det skolorna erbjuder med det som står i skolans styrdokument.

Vi har sedan valt att fokusera på några specifika faktorer för att visa på kvalitetsskillnader mellan olika skolor som erbjuder samma program.